

LAUSUNTO

6.8.2013

Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33  
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö 25.7.2013 STM096:00/2012

**Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta**

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 190 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä 64 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitussa asiassa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Riitta Vuorisalo,  
puhelin 0504032471 , sähköposti: riitta.vuorisalo@soste.fi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry



Vertti Kiukas  
pääsihteeri

**SOSTE**

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry  
SOSTE Finlands social och hälsa rf  
SOSTE Finnish Society for Social and Health

[www.soste.fi](http://www.soste.fi)

## LAUSUNTO

**Apteekkimaksua koskevan esityksen vaikutuksia lääkkeiden käyttäjiin ei voi tässä vaiheessa varmuudella arvioida. Apteekkimaksu nivoutuu vireillä olevaan lääketaksauudistukseen ja sairausvakuutuslain muutosesitykseen. Esityksen tavoite turvata maankattava apteekkiverkko on lämpimästi kannatettava. Auttaako esitys kannattelemaan syrjäseutujen apteekkitoiminta selviää voimaantulon jälkeisellä seurantatutkimuksella.**

Apteekkimaksu ja sen asema ovat olleet lääkepolitiikassa tarkastelun kohteena useamman kerran viimeisen kymmenen vuoden aikana. Maksun poistamisen valmistelusta luovuttiin vuonna 2007. Nyt käsillä oleva hallituksen esitys säilyttää apteekkimaksun, mutta muuttaa sen laskennallisia perusteita. Tarkoituksena on turvata syrjäseuduilla asiakkaita palvelevien apteekkien toiminnan taloudelliset edellytykset.

Esitys liittyy Jyrki Kataisen hallitusohjemaan ja lääkekorvaustyöryhmän ehdottamiin linjauksiin lääkekorvausmenojen vähentämiseksi.

Suomessa oli 1.1.2013 yhteensä 818 apteekkitoimipistettä (617 pääapteekkia ja 201 sivuapteekkia). Lisäksi syrjäseuduilla toimi 109 apteekkien ylläpitämää lääkekaappia ja 50 apteekin palvelupistettä, joista myydään rajoitettua valikoimaa itsehoitolääkkeitä. Palvelupisteiden kautta voidaan välittää myös reseptilääkkeitä. Suomessa on apteekkitoimipiste noin 6 600 asukasta kohti. Apteekkiverkosto on Ruotsia, Norjaa ja Tanskaa tiheämpi.

Apteekkimaksu on veronluonteinen maksu, jonka apteekit maksavat vuosittain valtiolle. Apteekkimaksu on osa lääketaksalla määritettyä myyntikatteen osuutta lääkkeen vähittäishinnasta. Vuonna 2011 valtion apteekkimaksukertymä oli 144,1 milj. euroa.

Maksun avulla tasataan apteekkien tuloja. Maksun suurus kasvaa progressiivisesti apteekin liikevaihdon mukaan. Kun lääkkeiden myyntihinnat ovat lakisääteisesti kaikissa apteekeissa samat, pieni apteekki saa myymästään lääkkeestä enemmän katetta kuin suuri apteekki. Pienimmät ovat kokonaan vapautettuja apteekkimaksusta.

Osa apteekkiliikkeistä ei ole itsenäisiä vaan muiden apteekkien sivutoimipisteitä. Maksun määräytymistä varten apteekit jaettaisiin liikevaihtonsa perusteella kolmeen eri ryhmään. Liikevaihdon määrästä riippuisi, saisiko sivuapteekkia ylläpitävä apteekki sivuapteekki vähennyksen vai ei. Sivuapteekin pito olisi esityksen mukaan olemaan taloudellisesti kannattavampaa pienille, alle 2,6 miljoonan liikevaihdon pääapteekeille

koska apteekkimaksu laskettaisiin erikseen pääapteekin ja sivuapteekin liikevaihdon perusteella.

Vähintään 2,6 miljoonan mutta enintään 3,5 miljoonan liikevaihdon apteekkiliikkeissä apteekkimaksu laskettaisiin painotettuun keskiarvoon perustuen. Liikevaihdon määrästä riippuisi, saisiko sivuapteekkia ylläpitävä apteekki sivuapteekkivähennyksen ja minkä suuruisena.

## **Vaikutukset**

**Apteekkien** taloudellisesta tilanteesta on ollut hyvin vähän kattavaa näyttöön perustuvaa tietoa. Fimean tekemän apteekkien tilinpäätösanalyysin<sup>1</sup> mukaan apteekkitoiminta on edelleen pääsääntöisesti kannattavaa. Heikosti kannattavat apteekit sijaitsevat pääsääntöisesti kaupunkien keskustoissa. Kannattavuuden heikentymisestä huolimatta ei voida osoittaa maan kattavien apteekkipalveluiden saatavuuden heikentymistä.

On tärkeää, että nyt luodaan kauas kantavat edellytykset sille, että maankattava apteekkijärjestelmä säilyy pitkällä tähtäykselläkin. Esityksessä todetaan, että esityksen kohdentuminen syrjäseutujen apteekkitoiminnan turvaamiseen selviää varmimmin vain seuraamalla esityksen vaikutuksia sen toteuduttua. Hyötyjien joukossa tulee olemaan myös sellaisia apteekkeja, joiden toimintaedellytysten turvaamiseksi muutosta ei tarvittaisi.

Esitetystä uudistuksesta hyötyisi alentuneina apteekkimaksuina noin 90 apteekkia, joiden apteekin, sivuapteekin, apteekin palvelupisteen, apteekin verkkopalvelun ja lääkekaapin yhteenlaskettu liikevaihto on yli nykyisen apteekkimaksutaulukon alarajan 871 393 euroa, mutta alle 3,5 miljoonaa euroa. Maksu nousisi noin 500 apteekilla (noin 80 % apteekkeista). Muutoksella ei olisi vaikutusta noin 30 apteekille, joiden liikevaihto on alle nykyisen apteekkimaksutaulukon alarajan.

Muutoksella ei olisi vaikutusta apteekkimaksun määräytymisperusteisiin niillä apteekkeilla, joilla ei ole sivuapteekkia.

**Valtiolle** uudistus on kustannusneutraali.

Esityksessä ei ole vaikutusten arviointia koskevassa kappaleessa arvioitu esityksen vaikutuksia **lääkkeiden käyttäjiin**. Esityksen tavoite on tähdätty turvaamaan lääkkeiden saannin myös syrjäseudulla. Tällä esityksellä ei ole vaikutusta lääkkeiden

---

<sup>1</sup> Apteekkien tilinpäätösanalyysi vuosilta 2008-2010. Fimean julkaisusarja 2/2011

hintoihin eikä keskinäiseen maksurasitukseen eri määriä lääkkeitä tarvitsevien potilaiden välillä.

Lähtökohtaisesti lääkkeiden kuluttajahinnat ovat korkeammat apteekkimaksun takia. Apteekkimaksun seurauksena lääkkeiden arvonlisäverolliset hinnat ovat keskimäärin noin 6,7 prosenttia korkeammat kuin mitä ne olisivat ilman apteekkimaksun osuutta hinnoissa.<sup>2</sup>

Lääkkeen käyttäjien maksama osuus lääkkeen hinnasta on Suomessa suurempi kuin useimmissa Euroopan maissa. Keskeisinä syinä ovat lääkkeiden arvonlisäverotus ja lääkkeiden alhainen korvaustaso.

Syrjäseutujen lääkehuollon turvaaminen on äärimmäisen tärkeää. Tämä tavoite on lämpimästi kannatettava. Apteekkimaksu on kuitenkin vain osa parhaillaan valmisteltavaa lääketaksan ja sairausvakuutuslain uudistusta, joista jälkimmäinen käsittelee ns. lääkekattoa eli potilaan lääkkeiden vuotuista omavastuuosuutta. Täten lääkkeiden käyttäjälle tulevaa kokonaisvaikutusta ei voi arvioida irrallisena näistä esityksistä.

### **Lopuksi**

Sosiaali- ja terveysministeriössä on esitetty kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyen uudenlaista yhteistyötä apteekkien ja perusterveydenhuollon välille.

Apteekkien ja terveydenhuollon yhteistyö on erittäin arvokasta. SOSTE katsoo että syrjäseuduilla ja muuttotappioalueilla on kuitenkin ensisijaisesti turvattava universaalit kynnyksettömät perusterveydenhuollon palvelut.

---

<sup>2</sup> Apteekkityöryhmän muistio. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:45 s. 24